

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	7Cdo/251/2022
Identifikačné číslo spisu:	5116220478
Dátum vydania rozhodnutia:	26.03.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Martina Valentová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:5116220478.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne I. U., V. W. Y., H. XX, zastúpenej advokátkou Mgr. Janou Králikovou Čížovou, Kysucké Nové Mesto, Budatínska Lehota 258, proti žalovaným 1/ R. U., W. XXX, zastúpenému Advokátskou kanceláriou M Kojtalová, s.r.o., Žilina, Antona Bernoláka 51, IČO: 47258608, 2/ U. N., W. XXX, zastúpenému Advokátskou kanceláriou JUDr. Milan Chovanec s.r.o., Žilina, Vojtecha Tvrdeho 17, IČO: 36436640, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 2C/193/2016, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 28. februára 2022 sp. zn. 6Co/94/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní 1/ a 2/ majú nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Žilina (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo 7. októbra 2019, č. k. 2C/193/2016-170, žalobu žalobkyne, ktorou sa domáhala určenia jej výlučného vlastníckeho práva k pozemkom parcela KN-C č. XXXX/X - orná pôda o výmere 452 m², evidovaného na LV č. XXXXX, k. ú. W. a parcela KN-C č. XXXX/X - orná pôda o výmere 198 m², evidovaného na LV č. XXXX, k. ú. W., zamietol (výrok I.). O trovách konania rozhodol tak, že žalobkyňa je povinná uhradiť trovy konania žalovaným 1/ a 2/ v rozsahu 100% (výrok II.).

1.1. Odkazujúc na ustanovenie § 137 písm. c) zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Civilný sporový poriadok“ alebo „CSP“) súd prvej inštancie uviedol, že žalobkyňa svoj naliehavý právny záujem odôvodnila len veľmi stručne, a to, že naliehavosť je v tom, aby skutkový stav bol v súlade s právnym stavom a určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam jej poskytne možnosť s týmito nehnuteľnosťami disponovať. S ohľadom na to, že žalobkyňa neunesla dôkazné bremeno, nakoľko pri dokazovaní ostala len v rovine tvrdení a neprodukovala žiadne dôkazy, z ktorých by sa dalo usúdiť, že by mohla byť vlastníčkou (doložila len listy vlastníctva, rozhodnutie Obvodného pozemkového úradu (ďalej len „ObPÚ“), na základe ktorého

vydržaním získala parcelu KN-C č. XXXX/X, geometrický plán z roku 2000 a čestné prehlásenie Y. M., pričom v rámci svojho vyjadrenia vo vzťahu k parcele č. XXXX/X potvrdila, že nehnuteľnosť je dobromyseľne a trvalo užívaná či už žalovaným 2/ alebo jeho právnymi predchodcami, a to na základe notárskej zápisnice č. N 267/63), preto prvoinštančný súd jej žalobu zamietol.

1.2. Prvoinštančný súd pritom poukázal, že z geometrického plánu predloženého žalobkyňou, bolo zrejmé, že je vlastníčkou parcely KN-C č. XXXX/X, ktorá susedí so spornými pozemkami a ktorá bola pôvodne pkn parcelou č. XXXX. Pozemok žalovaného 2/ sa nachádza na parcele KN-C č. XXXX/X, ktorá je totožná s pôvodnou pkn parcelou č. XXXX, čiže priamo nasledujúcou vedľa pkn parcely č. XXXX. Parcela KN-E č. XXXX - orná pôda, k. ú. W. je toho času v katastri nehnuteľností vedená iba vo forme podlomených parciel, a to KN-C č. XXXX/X, č. XXXX/X, č. XXXX/X a č. XXXX/X, ktoré majú spolu výmeru 1215 m². Z rozhodnutia ObPÚ S. č. XXXX/X však vyplynulo, že sa vzťahuje na parcelu KN-C č. XXXX/X - orná pôda o výmere 464 m², a preto v žiadnom prípade nemohol uspieť argument žalobkyne, že sa vzťahuje i na parcelu KN-C č. XXXX/X o výmere 198 m². Teda parcela KN-C č. XXXX/X, ktorej výlučným vlastníkom je na základe originárneho spôsobu nadobudnutia jeho vlastníckeho práva, a to na základe osvedčenia o vlastníckom práve č. Nz XXX/XX žalovaný, nemôže byť súčasťou parcely KN-C č. XXXX/X. Žalobkyňa pritom neprodukovala žiadne dôkazy, na základe ktorých sa mala stať vlastníčkou predmetnej nehnuteľnosti, poukázala len na čestné prehlásenie Y. M., z ktorého možno vyvodiť, že parcelu č. XXXX užívala 45 rokov E. V., t. j. matka žalobkyne. Jednalo sa o parcelu č. XXXX, nešlo o parcelu KN-C č. XXXX/X, resp. ani z predložených listinných dôkazov nevyplynulo, že by parcela KN-C č. XXXX/X vznikla buď odčlenením alebo iným spôsobom z parcely č. XXXX. Žalobkyňa tvrdila, že parcely KN-C č. XXXX/X a č. XXXX/X boli vytvorené z parcely č. XXXX o celkovej výmere 1506 m². Nepredložila žiadnu identifikáciu, žiaden dôkaz o tejto skutočnosti. Práve naopak, v k. ú. W. prebiehala ROEP a ObPÚ Čadca pod Z XXX/XXXX, ktorý schválil register obnovennej evidencie pozemkov a právnych vzťahov v zastavanom území k. ú. W., pričom pred jeho schválením, rozhodnutím ObPÚ Čadca, získala žalobkyňa nehnuteľnosť parcelu KN-C č. XXXX/X. V uvedenom konaní žalobkyňa na základe ústnej darovacej zmluvy z roku 1985 získala od matky tento pozemok a jej matka získala tento pozemok od Y. M.. Pokiaľ sa žalobkyňa domnievala, že je vlastníčkou aj parcely KN-C č. XXXX/X, mala v konaní pred obvodným pozemkovým úradom ešte predtým, ako bola schválená ROEP, vyporiadať vlastníctvo aj k sporným pozemkom.

1.3. Súd prvej inštancie mal preto za to, že žalobkyňa získala na základe rozhodnutia pozemkového úradu vydržaním nehnuteľnosť parcela KN-C č. XXXX/X. Táto skutočnosť sa potom prejavila aj v zápise na liste vlastníctva. Naopak, na základe rozhodnutia ObPÚ Čadca žalovaný 1/ získal vydržaním vlastnícke právo k parcele KN-C č. XXXX/X. Pozemky nadobudli dedením jeho rodičia E. U. a R. U. v roku 1992 po Y. Y., rod. U.. Teda v roku 1993 mu pozemky darovali na základe ústnej darovacej zmluvy, ktoré užívali viac ako 60 rokov jeho starí rodičia, rodičia a toho času ich v dobrej vôli užíva ako vlastné žalovaný 1/. To isté konštatoval prvoinštančný súd aj u žalovaného 2/, ktorému ObPÚ Čadca rovnako priznal vlastnícke právo vydržaním k parcele KN-C č. XXXX/X. Zhodne takisto postupoval ObPÚ S. i v prípade žalobkyne, kedy jej priznal vlastnícke právo k parcele KN-C č. XXXX/X. Tvrdenie žalobkyne ohľadom nemožnosti žalovaných získať na základe takéhoto rozhodnutia vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam, bolo preto tvrdením, ktoré spochybnilo aj rozhodnutie, na základe ktorého získala vlastnícke právo k nehnuteľnosti parcela KN-C č. XXXX/X.

1.4. Vo vzťahu k návrhom žalobkyne na doplnenie dokazovania ohľadom zisťovania priebehu dedičského konania po právnych predchodcoch žalovaného 2/, či nariadenia znaleckého dokazovania za účelom zamerania a identifikácie jednotlivých pozemkov, tieto súd prvej inštancie zamietol, keď mal za to, že by sa ich vykonaním len predĺžilo konanie, pričom aj po takomto dokazovaní by bol výsledok sporu rovnaký. V tejto súvislosti zdôraznil, že i sama žalobkyňa tvrdila, že z namietaného dedičského konania by súd prvej inštancie zistil, že predmetom dedenia nebola sporná parcela. Práve preto si žalovaný 2/ dal vlastníctvo odobriť rozhodnutím ObPÚ Čadca. Prvoinštančný súd zároveň upriamril pozornosť i na skutočnosť, že sporné pozemky boli zamerané a riadne identifikované už spomínanou rozsiahlou ROEP, ktorá prebehla v obci W. a bola ukončená v roku 2012.

2. Na odvolanie žalobkyne Krajský súd v Žiline rozsudkom z 28. februára 2022, č. k. 6Co/94/2020-244, rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 387 ods. 1 CSP potvrdil ako vecne správny (výrok I.) a žalovaným 1/ a 2/ priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % (výrok II.).

2.1. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že podrobne preskúmal všetky rozhodujúce otázky, ktoré boli vo veci vznesené a v celom rozsahu sa stotožnil s nosnými skutkovými a právnymi závermi, na ktorých súd prvej inštancie svoje rozhodnutie založil. Mal za to, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutočnosti rozhodné pre rozhodnutie o žalobe žalobcu, vecne správne rozhodol a svoje rozhodnutie odôvodnil v súlade s § 220 ods. 2 CSP, pričom v jednotlivostiach naň poukazuje aj odvolací súd. Z uvedených dôvodov sa odvolací súd v odvolacom konaní obmedzil iba na konštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia v zmysle § 387 ods. 2 CSP.

2.2. Odvolací súd zdôraznil, že súd prvej inštancie žalobu zamietol zásadne z toho dôvodu, že žalobkyňa v spore nepreukázala žiadny právny titul, ktorý by mohol založiť jej vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam a v tomto kontexte zároveň poukázal na osvedčenie o dedičstve sp. zn. D 485/2000, vydané dňa 4. júla 2000 JUDr. E. V. ako povereným súdnym komisárom, z ktorého nevyplynulo, že by žalobkyňa zdedila predmetné pozemky.

2.3. V nadväznosti na odvolaciu argumentáciu žalobkyne ohľadom nadobudnutia jej vlastníctva k sporným nehnuteľnostiam odkázal na ňou predložené dedičské rozhodnutie, z ktorého je zrejmé, ako to konštatoval aj súd prvej inštancie, že po poručiťke E. V., t. j. matke nedošlo k prejednaniu dedičstva spočívajúceho v sporných pozemkoch (či už ako parciel KN-C č. XXXX/X a KN-C č. XXXX/X, alebo ako parcely KN č. XXXX, resp. pkn parcely č. XXXX). S poukazom na daný spôsob nadobúdania vlastníckeho práva, t. j. dedením možno záver súdu prvej inštancie o nepreukázaní, že by žalobkyňa na základe tohto právneho dôvodu nadobudla vlastnícke právo k sporným pozemkom považovať za správny. Pokiaľ ide o žalobkyňou predložené čestné vyhlásenie E. T. a I. U. z 9. júna 2000, toto sa viazalo výlučne len na pozemok parcela KN-C č. XXXX/X - orná pôda o výmere 464 m², vo vzťahu ku ktorému je žalobkyňa nesporne evidovaná ako výlučný vlastník na LV č. XXXXX, k. ú. W. a toto vlastníctvo žalobkyne ani nebolo predmetom sporu. Zároveň uviedol, že vychádzajúc z čestného prehlásenia Y. M. z roku 1993, na ktoré žalobkyňa poukazovala a v ktorom sa Y. M. vyjadroval k držbe parcely č. XXXX o výmere 1506 m² len matkou žalobkyne, a nie žalobkyňou samotnou, nemožno vyvodiť oprávnenú držbu žalobkyne ako jedného z predpokladov možného nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním zo strany samotnej žalobkyne.

2.4. Odvolací súd ďalej upriamil pozornosť na ďalší žalobkyňou produkovaný dôkaz, a to rozhodnutie ObPÚ Čadca č. XXXX/XXXX z 9. decembra 2004, z ktorého vyplýva, že žalobkyňi bolo potvrdené vlastníctvo k pozemku parcela KN-C č. XXXX/X - orná pôda o výmere 464 m², k. ú. W., ktoré malo byť žalobkyňou nadobudnuté vydržaním na základe toho, že žalobkyňa mala tento pozemok užívať, na podklade ústnej darovacej zmluvy od matky E. V. od roku 1985, nerušene a dobromyseľne ako pozemok vlastný. Avšak ak by aj bolo možné vychádzať z toho, že žalobkyňa bola v domnienke, že ide o pozemok zodpovedajúci pôvodnej pkn parcele č. XXXX, ktorého súčasťou sú aj sporné pozemky, nie je možné z tohto právneho titulu prisvedčiť nadobudnutiu vlastníctva žalobkyňou ani vydržaním.

2.5. V tejto súvislosti tiež dôvodil, že Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojej rozhodovacej praxi (rozhodnutia sp. zn. 4Cdo/283/2009, 5Cdo/30/2010, 6MCdo/5/2010, 4Cdo/361/2012, 1Cdo/137/2011, 4Cdo/283/2009) zaujal vo vzťahu k oprávnenej držbe, ako jednej z podmienok nadobudnutia vlastníckeho práva vydržaním, právny názor, že dobromyseľnosť znamená omyl držiteľa ohľadne existencie jeho práva. Posúdenie, či držiteľ je alebo nie je dobromyseľný, treba hodnotiť vždy objektívne, a nie iba zo subjektívneho hľadiska (osobného presvedčenia) držiteľa, a treba vždy brať do úvahy, či držiteľ pri bežnej (normálnej) opatrnosti, ktorú možno s ohľadom na okolnosti a povahu daného prípadu od každého požadovať, nemal, resp. nemohol mať po celú vydržaciú dobu dôvodné pochybnosti o tom, že mu vec patrí. O dobromyseľnosti možno hovoriť tam, kde držiteľ drží vec v omyle, že mu vec patrí a ide pritom o omyl ospravedlniteľný. Ospravedlniteľný je omyl, ku ktorému došlo napriek tomu, že mýliaci sa postupoval s obvyklou mierou opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti konkrétneho prípadu od každého požadovať. Omyl môže byť nielen skutkový, ale aj právny. Právny omyl spočíva v neznalosti alebo v neúplnej znalosti všeobecne záväzných právnych predpisov a z toho vyplývajúceho nesprávneho posúdenia právnych dôsledkov právnych skutočností. Vzhľadom na všeobecne uznanú zásadu ignorantia iuris non excusat (neznalosť zákona neospravedľuje) právny omyl držiteľa, vychádzajúci z neznalosti jednoznačne formulovaného ustanovenia Občianskeho zákonníka platného v dobe, kedy sa držiteľ ujal držby, nie je ospravedlniteľný. Len výnimočne možno takýto omyl ospravedlniť, a to v prípadoch, keď znenie zákona je nejasné a pripúšťa rôzny výklad. Preto oprávneným držiteľom nehnuteľnosti nemôže byť ten, kto do jej držby vstúpil za účinnosti zákona č. 40/1964 Zb.

Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“ alebo „OZ“) v znení do 31. decembra 1991 na základe zmluvy o prevode nehnuteľnosti, ktorá nebola registrovaná štátnym notárstvom v zmysle zákona č. 95/1963 Zb. o štátnom notárstve a o konaní pred štátnym notárstvom (notársky poriadok), nakoľko ak sa nehnuteľná vec prevádzala na základe zmluvy, nadobúdalo sa totiž podľa § 134 ods. 2 Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 1. apríla 1983 do 31. decembra 1991 vlastníctvo účinnosťou zmluvy, na ktorú bola potrebná registrácia štátnym notárstvom, ak nešlo o prevod do socialistického vlastníctva (v súdnej veci nešlo jednoznačne o prevod do socialistického vlastníctva).

2.6. Vo vzťahu k námietke súvisiacej s nevykonaním žalobkyňou navrhovaných dôkazov odvolací súd uviedol, že v prejednávanej spore (určenie vlastníckeho práva žalobkyne k sporným pozemkom) je jednak bez akejkoľvek právnej relevancie zisťovanie skutočností, ktoré by mali spochybniť údaje katastra nehnuteľností o právach k sporným pozemkom, t. j. údaje o vlastníckom práve žalovaných 1/ a 2/, keďže samotné spochybnenie týchto údajov neprináša žiadnu odpoveď na to, kto je vlastníkom týchto pozemkov. Súčasne, bolo v danom prípade bez významu posudzovanie otázky totožnosti sporných parciel s pôvodnou parcelou KN č. XXXX, k. ú. W., resp. s pôvodnou pkn parcelou č. XXXX, k. ú. W., nakoľko i prípadná kladná odpoveď by nemohla viesť k úspešnosti žaloby. Vzhľadom k už zmieneným predpokladom nadobúdania dedičstva v spore nebola právne významná ani skutočnosť, ktorú mali preukazovať výpisy z katastra nehnuteľností z evidenčného listu č. XXXX, vedeného pre k. ú. W. z 28. novembra 1996 a z 28. apríla 1999, na ktorom bol evidovaný právny vzťah rodičov žalobkyne k pozemku KN č. XXXX, k. ú. W.. Navyše na uvedenom evidenčnom liste nebolo v prospech rodičov žalobkyne evidované vlastnícke právo, ale len užívacie právo. Bez právneho významu bolo napokon aj zisťovanie vlastníckych vzťahov k pkn parcele č. XXXX (ako mali vyplývať z pozemkovoknižného hárku č. XXX, k. ú. W.). Preto aj s ohľadom na nepreukázanie akejkoľvek skutočnosti, s ktorou platné právo spája nadobudnutie vlastníctva žalobkyne k sporným pozemkom, ak súd prvej inštancie nevykonával žalobkyňou namietané dôkazy, tento jeho postup bol plne súladný so znením § 185 CSP a nebol ani spôsobilý porušiť právo žalobkyne na spravodlivý proces. Z uvedeného pohľadu je podľa odvolacieho súdu opätovne bez akejkoľvek právnej relevancie, či žalobkyňa mala v roku 2009 pri spracovaní registra obnovej evidencie pozemkov vážne zdravotné problémy a nebolo v jej silách pre zaevidovanie jej vlastníctva k sporným pozemkom viesť akýkoľvek spor s pozemkovým úradom. Preto nezabezpečil v rámci odvolacieho konania a ani nevykonával akékoľvek dôkazy vyplývajúce z jej zdravotnej dokumentácie, navyše žalobkyňa tento prostriedok procesného útoku produkovala až v odvolacom konaní a s istotou možno uzavrieť, že jej v tom nič nebránilo počas konania na súde prvej inštancie, a teda neboli naplnené ani podmienky prípustnosti takéhoto prostriedku procesného útoku v zmysle § 366 CSP.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovali z § 420 písm. f) CSP, žiadajúc, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu spolu s rozhodnutím súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie.

3.1. Porušenie práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP) dovolateľka videla v nesprávnom procesnom postupe súdov nižšej inštancie spočívajúcom v odmietnutí vykonať podstatné dôkazy týkajúce sa predmetu konania, ako aj v nesprávnom právnom posúdení predložených dôkazov, v dôsledku ktorého nemožno odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu považovať za logické a presvedčivé. V tejto súvislosti poukázala na to, že sa nestotožňuje s názorom súdov nižšej inštancie ohľadom nepotrebnosti vykonania dôkazov - pripojenia katastrálneho spisu vzťahujúceho sa k parcele č. XXXX, ako i vyžiadania k nej prislúchajúcemu výpisu z katastra nehnuteľností, nakoľko podľa dovolateľky by z obsahu tohto spisu práve vyplynulo, že oprávnenými držiteľmi a zároveň vydržateľmi parcely č. XXXX, z ktorej sa následne odčlenili parcely XXXX/X, XXXX/X a XXXX/X, boli rodičia žalobkyne, ktorá ako oprávnený držiteľ v držbe ďalej pokračovala, čím by zároveň vznikla potreba vyriešenia predbežnej otázky posúdenia vlastníctva žalobkyne, resp. skúmania iného spôsobu nadobudnutia vlastníctva žalobkyne. Mala tiež za to, že nižšie súdy nesprávne posúdili dôkaz - čestné prehlásenie Y. M. z 28. septembra 1993, keďže možno z neho vyvodíť, že sa domnieval, že je vlastníkom predmetnej parcely a svojho vlastníctva sa vzdáva v prospech E. V. (matky žalobkyne), ktorá nehnuteľnosť užíva, v dôsledku čoho by došlo k spochybneniu vlastníctva žalovaných k sporným nehnuteľnostiam. Vzhľadom na uvedené žalobkyňa zdôraznila, že postupom, keď nižšie súdy na základe

nesprávneho právneho posúdenia veci odmietli vykonať, resp. nevykonali ďalšie dôkazy, jej znemožnili, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo zásadným spôsobom k porušeniu práva na spravodlivý proces.

4. Žalovaný 1/ vo vyjadrení k dovolaniu uviedol, aby ho dovolací súd ako neprípustné odmietol.

5. Žalovaný 2/ vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolaciemu súdu odmietnuť podané dovolanie ako neprípustné, alternatívne zamietnuť ako nedôvodné.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania, pričom dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť. Na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) dovolací súd uvádza nasledovné:

7. Najvyšší súd opakovane vyjadril záver, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1Cdo/6/2014, 3Cdo/357/2015, 4Cdo/1176/2015, 5Cdo/255/2014 8Cdo/400/2015). Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím predstavujúcim *res iudicata*), musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3Cdo/319/2013, 1Cdo/348/2013, 3Cdo/357/2016, 3ECdo/154/2013, 3Cdo/208/2014).

9. Ak by najvyšší súd bez ohľadu na prípadnú neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane [porovnaj rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) sp. zn. II. ÚS 172/03].

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

11. V neposlednom rade dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie na d rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Rovnako je dovolací súd viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

12. V danom prípade žalobkyňa vyvodila prípustnosť podaného dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

14. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

15. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 420 CSP nie je významný subjektívny názor dovolaťa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (1Cdo/ 42/2017, 2Cdo/20/2017, 3Cdo/41/2017, 4Cdo/131/2017, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/73/2017). Dovolací súd preto skúmal opodstatnenosť argumentácie žalobkyne, že v konaní došlo k ňou tvrdným vadám zmätočnosti (bod 3.1.)

16. Dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania, resp. strany sporu (a zakladajúcim prípustnosť dovolania) nie je nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (R 37/1998, R 125/1999, R 42/1993, 1Cdo/85/2010, 2Cdo/29/2011, 3Cdo/268/2012, 3Cdo/108/2016, 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011, 7Cdo/38/2012). Výnimkou sú iba rôzne závažné deficity v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), prípadne konajúcimi súdmi svojvoľné, neudržateľné alebo v zrejmom omyle prijaté skutkové závery, ktoré by popreli zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces. Pričom za porušenie práva na spravodlivý proces nemožno považovať ani iné hodnotenie vykonaných dôkazov, skutkových tvrdení strán, ako aj iný právny názor súdu na dôvodnosť podaného nároku, resp. uplatnených námietok. Preto podľa názoru dovolacieho súdu, nie je bez ďalšieho dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nedostatočné zistenie, resp. ustálenie skutkového stavu či nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov, prípadne len tých, na ktoré sporová strana upriamila pozornosť počas konania alebo nesprávne či iné vyhodnotenie niektorého dôkazu.

17. Z obsahu podaného dovolania podľa § 420 písm. f) CSP v podstatnom vyplynulo, že žalobkyňa

namieta nevykonanie všetkých ňou navrhovaných dôkazov a nesprávne vyhodnotenie vykonaných dôkazov vedúce k nesprávnym skutkovým zisteniam, ako i k právnym záverom súdov nižšej inštancie. V súvislosti s tým namietala i nedostatočné odôvodnenie napadnutého odvolacieho rozhodnutia súvisiace predovšetkým s procesom vykonávaného dokazovania.

18. Vzhľadom na uvedené dovolacie námietky najvyšší súd poukazuje na znenie § 185 ods. 1 CSP, v ktorom je uvedené, že súd rozhodne, ktoré z navrhnutých dôkazov vykoná. Z tohto ustanovenia vyplýva, že súd nemusí vykonať všetky stranami sporu navrhnuté dôkazy a výber dôkazov, ktoré sa budú v rámci dokazovania vykonávať je výlučne na súde, ktorý musí dbať na to, aby nevyhlásil taký dôkaz, ktorý má potenciál preukázať relevantný skutkový poznatok. Táto, súdu respektíve sudcovi zákonom daná možnosť výberu dôkazov, ktoré sa budú v rámci dokazovania vykonávať je súčasťou princípu voľného hodnotenia dôkazov (viď napr. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 64/1997, resp. najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/13/2012). O tom, či súd vykoná alebo nevykoná navrhovaný dôkaz nevydáva žiadne rozhodnutie, má iba povinnosť v odôvodnení rozhodnutia vo veci samej uviesť, z akého dôvodu navrhovaný dôkaz nevykonal (rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo/ 242/2013). Nevykonanie dovolateľkou navrhovaného dokazovania, resp. podľa jej presvedčenia relevantných dôkazov, preto nemožno kvalifikovať ako porušenie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (pozri 4Cdo/100/2018).

19. Z napadnutého rozsudku odvolacieho súdu vyplýva, že dospel, rovnako ako súd prvej inštancie k záveru o nedôvodnosti žaloby na základe skutočností, že žalobkyňa v danom spore nepreukázala žiadny právny titul nadobudnutia vlastníckeho práva k sporným pozemkom. V súvislosti s námietkou žalobkyne, prečo súdy nižšej inštancie nevykonali ňou navrhované dokazovanie vyžiadaním výpisu z katastra nehnuteľností, prípadne pripojením katastrálneho spisu, vzťahujúceho sa k parcele č. XXXX, dovolací súd upriamuje pozornosť na bod 18. odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie, ako i na body 34 až 37 odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu, v ktorých nižšie súdy zdôvodnili, prečo skutočností vyplývajúce zo žalobkyňou navrhovaných, resp. aj predložených dôkazov považujú za irelevantné, t. j. nižšie súdy si v odôvodnení svojich rozhodnutí vyššie uvedenú povinnosť (pozri bod 18) procesnoprávne akceptovateľným spôsobom splnili.

20. Nespôsobilou založiť prípustnosť dovolania je aj dovolacia námietka žalobkyne týkajúca sa prípadného nesprávneho hodnotenia vykonaných dôkazov odvolacím súdom (najmä žalobkyňou predloženého čestného vyhlásenia), ktorú tiež bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie, (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000) ako aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (napr. sp. zn. 2Cdo/130/2011, 5Cdo/244/2011, 6Cdo/185/2011 a 7Cdo/38/2012) zastávali názor, že ani prípadná neúplnosť či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli, preto ich treba považovať za naďalej aktuálne.

21. K hodnoteniu dôkazov súdmi nižších inštancií dovolací súd poukazuje na to, že do práva na spravodlivý proces sa premieta aj zásada voľného hodnotenia dôkazov, ktorá síce nie je výslovne upravená v ústavnom poriadku, ale má svoj ústavnoprávny rozmer, keďže vyplýva z princípu nezávislosti súdov a sudcov. Táto zásada znamená, že záver, ktorý si sudca urobí o vykonaných dôkazoch z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Porušením práva na spravodlivý proces je nesporné aj situácia, ktorá nerešpektuje pravidlá vymedzujúce proces vyhľadávania, vykonávania a hodnotenia dôkazov, kedy v hodnotení skutkových zistení absentuje určitá časť skutočností, ktorá vyšla najavo, alebo boli kvalifikovane namietané, ale nižšie súdy ich právne nezhodnotili v celom súhrne

posudzovaných skutkových okolností bez toho, aby dostatočným spôsobom odôvodnili ich irelevantnosť.

22. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 CSP viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porov. I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté už spomenutými závažnými deficitmi v dokazovaní a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak dovolací súd tieto vady v prejednávanej veci nezistil.

23. Dovolateľka vyčíta odvolaciemu súdu i nepreskúmateľnosť rozsudku s ohľadom na obsah vykonaného dokazovania. K danej námietke najvyšší súd uvádza, že v posudzovanom prípade je dostatočne zrejmé, čoho a z akých dôvodov sa strany domáhali, čo navrhovali, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinstančný súd, ako ich posudzoval odvolací súd, aké závery zaujal k jeho právnomu posúdeniu. V odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd jasne vysvetlil dôvody, so zreteľom na ktoré považoval za nedôvodné odvolacie námietky žalobkyne, ktorými sa podľa neho nepodarilo spochybniť podstatu dôvodu zamietnutia podanej žaloby (body 34. ž 37. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia). V tejto súvislosti tiež náležite vysvetlil, z akých dôkazov vychádzal a ktoré považoval za smerodajné pri konštatovaní neunesenia dôkazného bremena žalobkyňou pri preukazovaní existencie vlastníctva k žalovaným nehnuteľnostiam (body 26. ž 32. odôvodnenia napadnutého rozhodnutia). Odvolací súd teda zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, ktoré ho viedli k rozhodnutiu; jeho postup, vo vzájomnej súvislosti s konaním a rozsudkom súdu prvej inštancie, nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, teda v danom prípade odvolací súd procesne nekonal spôsobom zmätočným, ktorý by mal za následok vadu konania v zmysle § 420 písm. f) CSP. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky.

24. Pre úplnosť dovolací súd poznamenáva, že prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (prípadne) spočívalo na nesprávnych právnych záveroch, t. j. nesprávnom právnom posúdení veci (porovnaj judikáty R 54/2012 a R 24/2017). Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

25. Vzhľadom k tomu, že žalobkyňa nedôvodne namieta existenciu procesnej vady v zmysle § 420 písm. f) CSP, najvyšší súd dovolanie žalobkyne odmietol ako neprípustné podľa § 447 písm. c) CSP.

26. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku žalovaných 1/ a 2/ na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.